

10 ta' Jannar, 1950.

Imhalef :

L-Onor. Dr. W. Harding, B.Litt., LL.D.

Joseph Bugeja versus Joseph Bartolo et.

**Bastiment — Moto-Navi — Bejgh — Prova —
 “Bill of Sale” — “Registered Owner” — Soċjetà
 jew Assoċjazzjoni — Likwidazzjoni — Skrittura Privata —
 Art. 351 u 1277 tal-Kodiċi Civili.**

F'każ ta' bejgh jew trasferiment ta' bastiment ebla prova ma hija attendibili b'ezzi jigi stabbilit min huwa r-“registered owner” ta' dak il-bastiment kief iċ-ċertifikat tal-“bill of sale”.

Dana però ma jfisserz illi r-“registered owner” jista' jippretendi l-proprjetà esklużiva tal-bastiment registrat f'ismu, jekk dak il-bastiment huwa jkun xtrah flimkien ma' oħrajn u bi flus tagħhom ukoll.

Għalkugstant, jekk f'soċjetà jew assoċjazzjoni jkun gie konferit bastiment li, għalkemm registrat f'isem wiehed biss mill-assoċjati, però huwa komuni għaz inxtara flimkien ma' l-assoċjati l-oħra u bi flusom ukoll, ma jistax dak ir-“registered owner” jippretendi li fil-likwidazzjoni tas-soċjetà jew assoċjazzjoni dak il-bastiment ma dahals fl-attiv ta' l-assoċjazzjoni u li għalhekk ma għandhew issir il-likwidazzjoni u diviżjoni tiegħu.

Jekk imbagħad mill-likwidazzjoni u diviżjoni ta' l-attiv soċjali fir-rapporti nterni ta' l-assoċjati jirrizulta illi xi sehem mill-bastiment imiss lil xi wiehed mill-assoċjati l-oħra, li mhux ir-“registered owner”, ikun imiss lilu li jiehu sussegwentement il-passi li jidherlu meħtieġa b'ezzi huwa jigi registrat bħala “joint owner”.

Għall-kostituzzjoni ta' soċjetà hija biżżejjed l-iskrittura privata, anki jekk dik is-soċjetà tirrigwarda bastiment mixtri in komun u l-attivazzjoni tiegħu. Għaz bastiment huwa haġa mobili b'ligi espressa; u l-Qrati tagħna qatt ma kkunsidrawh bħala haġa immobili.

Il-Qorti, — Rat iċ-ċitazzjoni li biha l-attur, wara li ppremetta li bejn il-kontendenti hemm soċjetà sive assoċjazzjoni ta' interessi fil-bastiment M/V Joung Joe; li huwa ma jridx jibqa' fl-istess soċjetà, sive assoċjazzjoni sive komunjoni ta'

interessi, u infatti bagħat lill-konvenuti d-disdetta tiegħu, l-ewwel bl-ittra bonarja tad-19 ta' Jannar 1948, u mbagħad bl-ittra uffiċjali tas-27 ta' Jannar 1948 (dok. A u B); li wara dik id-disdetta l-konvenuti aċċettaw li jilikwidaw l-imsemmija soċjetà, sive assoċjazzjoni sive komunjoni ta' interessi, għalkemm il-kontendenti ma rnexxielhomx jiftehmu fuq il-modalitajiet tal-likwidazzjoni; u li l-istess soċjetà, sive assoċjazzjoni, sive komunjoni ta' interessi, bejn il-kontendenti, kellha tkun fil-proporzjonijiet u bil-kondizzjonijiet indikati fl-iskrittura privata tat-2 ta' Ġunju 1947 (dok. C); talab li, premessi d-dikjarazzjonijiet kollha neċessarji u kull provvediment meħtieg, (1) tiġi minn dina l-Qorti ordnata l-likwidazzjoni, permezz ta' periti nominandi, tas-soċjetà, sive assoċjazzjoni, sive komunjoni ta' interessi eżistenti bejn il-kontendenti fl-imsemmi bastiment M/V Young Joe, billi tiġi dikjarata konsistenti fis-sustanzi u oġġetti oħra, u talvolta krediti, li jirriżultaw waqt il-kawża, u (2) is-sustanzi u oġġetti u krediti kollha appartenenti lill-istess soċjetà, sive assoċjazzjoni, sive komunjoni ta' interessi, kif likwidata, jiġu maqsumin fi tliet proporzjonijiet, ugħali jew diżugħali, li jiġu assenjati waħda lil kull wieħed mill-kontendenti skond id-drittijiet rispettivi ta' kull wieħed mill-kontendenti riżultanti mil-likwidazzjoni. Bl-ispejjeż u bl-imghax legali kontra l-konvenuti;

Omissis;

Rat fol. 22 in-nota ta' l-eċċezzjonijiet ulterjuri tal-konvenut Joseph Bartolo, li biha qal illi l-moto-navi "Young Joe" hija ta' esklużiva proprjetà tiegħu, billi ma sar ebda att publiku bejn il-kontendenti fuq l-istess moto-navi, u illi, se maj, l-attur u l-konvenut l-ieħor Carmelo Bartolo għandhom kreditu kontra l-eċċipjenti għall-fus li silfuh halli jakkwista l-moto-navi;

Omissis;

Ikkunsidrat dwar il-kwistjoni preliminari;

Illi dina l-kwistjoni nqalgħet, fil-fehma tal-Qorti, minhabba fl-istess ma saretx distinzjoni netta bejn il-pont tal-likwidazzjoni ta' l-assocjazzjoni bejn il-partijiet interessati, u l-pont ta' min għandu jitqies bħala r-"registered owner" tal-bastiment in kwistjoni skond id-dispożizzjonijiet tal-ligi "in subjecta materia", ċjoè tal-Merchant Shipping Act;

Illi ma hemm dubju illi skond ic-certifikat u l-Bill of Sale, ezibiti fol. 68 u 69 ta' l-inkartament, l-"owner" registrat kien il-konvenut Bartolo, u issa l-"owner" registrat hu l-kjamat in kawza Spiridione Mizzi. Ebda prova oħra ma hija attendibili biex wieħed jara min hu r-"registered owner". Dan kien hekk minn dejjem; u meta fil-Qrati Inglizi gie espress xi dubju, Lord Stowell, fil-każ citat mill-Abbott (Treatise of the Law relating to Merchant Ships and Seamen, p. 2), qal enfatikament:— "According to the ideas which I have always entertained on this question, a bill of sale is the proper title to which the maritime courts of all countries would look. It is the universal instrument of transfers of ships in the usage of all maritime countries, and in no degree a peculiar title — deed or conveyance known only to the Law of England. It is what the maritime law expects, what the Court of Admiralty would in its ordinary practice require, and what the legislature of this country has now made absolutely necessary with regard to British subjects by the regulations of the Statute Law";

Illi però, minn naha l-oħra, lanqas jista' jkun hemm dubju illi l-attur (u kull haddiehor li għandu interess bħalu) hu intitolat li jitlob il-likwidazzjoni ta' l-assocjazzjoni msemmija fic-citazzjoni, intitolat ukoll li jinkludi, fost l-affarijiet imdahhlin fil-likwidazzjoni, il-moto-navi "Young Joe", jekk huwa jsostni, kif qieghed isostni, u kif turi l-iskrittura fol. 67, illi din il-moto-navi nkrat minnu, mill-konvenut Carmelo Bartolo, u mill-konvenut l-ieħor Joseph Bartolo, in assocjazzjoni flimkien, billi l-prezz tħallas terz kull wieħed. Hu intuwitiv, infatti, li jekk kull wieħed minnhom ikkonferixxa fis-soċjetà "in proprietà" s-sehem tal-moto-navi, allura l-moto-navi kollha dahlet fl-attiv soċjali (ara Laurent, Dto. Civ., Vol. XXVI, para. 267); u issa, li sejra ssir id-diviżjoni, anki l-moto-navi għandha tiffirma l-oġġett tad-diviżjoni;

Illi jekk imbagħad, bħala effett tal-likwidazzjoni u diviżjoni ta' l-attiv soċjali fir-rapporti interni tal-kontendenti, lill-attur jiġi jmissu sehem mill-moto-navi, fis-sens li parti minnha tippervjeni jew tiġi assenjata lilu, allura jkun imiss lilu li jieħu sussegwentement il-passi li jidhirlu meħtieġa biex ikun

regiſtrat bħala "joint-owner", skond id-dispożizzjonijiet tal-
liġi in materja ;

Ikkunsidrat ;

Illi fin-nota tiegħu ta' kommenti, il-kjamat in kawża Mizzi donnu qiegħed jaċċenna illi l-istanza mhijiex sostenibili għaliex ma hemmx hliet skrittura privata (dok. fol. 67), mentri, trattandosi ta' bastimenti, jeħtieġ att publiku. Izda, jekk dan hu s-sens tar-riljev tal-kjamat in kawża, għandu jiġi osservat li l-iskrittura fol. 67 ma tirrigwardax hliet kostituzzjoni ta' soċjetà għall-attivazzjoni ta' bastiment mixtri in komune, u għas-soċjetà l-iskrittura privata hi biżżejjed (art. 1277 Kap. 23), anqarkè tirrigwarda bastiment ; għaliex b'liġi espressa (art. 351 Kap. 23) il-bastiment hu dikjarat bħala haġa mobili, u l-Qrati Tagħna qatt ma rrigwardawh bħala immobili, anzi eskludew, għar-rigward ta' bastiment, l-applikazzjoni ta' dispożizzjoni proċedurali li tirrigwarda immobili (ara sentenza ta' dan il-Qorti 27 ta' Ġunju 1872, Imħallef Dr. Ignazio Schembri, "Bacchiani vs. Attard") ;

Illi minn dan jiġi illi wieħed għandu jiddistingwi bein minn naħa waħda d-dritt ta' l-attur li jitlob il-likwidazzjoni tas-soċjetà li kienet intiża għall-attivazzjoni tal-moto-navi "Young Joe" u d-diviżjoni ta' l-attiv soċjali, kompriża l-moto-navi, bl-assenjazzjoni eventwali ta' sehem mill-moto-navi, u minn naħa l-oħra l-proċeduri tar-regiſtrazzjoni bħala "joint owner" fit-termini tal-Merchant Shipping Act, li jiġu, se maj, wara dan l-istadju ;

Għalhekk il-Qorti, prevja l-"messa fuori causa" tal-kura-turi ġa fuq ordnata, tiddeċidi l-kwistjoni preliminari billi tid-dikjara li l-incident sollevat ma hux ta' ostakolu għall-prose-gwiment ta' l-azzjoni, fis-sens tal-konsiderazzjonijiet premessi ; u għalhekk tordna illi l-perit legali jipproċedi oltre fl-in-kariku iegħu ;

Spejjeż riżervati għad-deċiżjoni finali.